

*Ašaras keis juokas,
o juoką – švelnus artumas.
Femme Actuelle*

Virginie Grimaldi

*Lietui
lyjant
laimė
kvepia
stipriau*

baltos lankos

Virginie Grimaldi

Lietui lyjant laimė kvepia stipriau

romanas

Iš prancūzų kalbos vertė Lina Perkauskytė

baltos lankos

Prologas

20 val. 40 min.

Jis vėluoja, kaip visada. Vėlavo ir į pirmą mudviejų pasimatymą, ir į vestuves, sugebėtų pavėluoti net į savo paties laidotuves.

– Ar norėtumėte ko nors išgerti, ponija?

Padavėjas jau trečią kartą neslepia nekantravimo. Man nesmagu pradėti be Beno, tačiau dar nesmagiau sėdėti prie staliuko ir nieko neužsisakyti. Paprašau apelsinų sulčių.

– Kai ateis mano vyras, paimsime butelį „Dom Pérignon“.

Linktelėjęs galvą, padavėjas grįžta prie baro. Jaučiuosi ir išdidi, ir susigėdusi, kad metusi šampano kortą nusipirkau jo kantrybę.

21 val.

Šampanas man nepatinka. Apskritai nemėgstu alkoholio ir visko, dėl ko galiu nebevaldyti padėties. Bet šįvakar padarysiu išimtį. Juk ne kasdien švenčiame santuokos dešimtmetį!

Septyniasdešimt antrą kartą patikrinu telefoną. Ryšys geras. Nė vienos žinutės. Netrukus jis turėtų pasirodyti. Viena valanda – maždaug tiek tenka laukti, kai Benas vėluoja nedaug.

Praeitais metais jis atėjo ne pusę aštuonių, o devintą vakaro. Net paskyrus pasimatymą anksčiau, nei numatyta, jis vis tiek sugebės pateisinti savo reputaciją. O aš, priešingai, dažnai atvykstu pirma. Visą laiką stengiuosi numatyti galimas kliūtis, kad nebūčiau netikėtai užklypta. Mintis, kad kam nors teks manęs laukti, man sukelia kone panikos priepuolį. Drauge mudu atsveriamo vienas kito trūkumus: aš linkusi pasirodyti per anksti, jis – per vėlai, o kartu atvykstame pačiu laiku.

21 val. 14 min.

Čia lankomės kiekvienais metais.

Daugumai klientų tai tik geras restoranas su panoraminiu vaizdu į Arkašono įlanką. Benui ir man tai „mudviejų restoranas“.

Prieš vienuolika metų būtent čia jis beveik pasipiršo. Ištuštino savo taupomąją sąskaitą, kad galėtų užsakyti padėklą jūrų gėrybių ir nupirkti auksu dengtą žiedą su cirkoniu. Po ketverių bendro gyvenimo metų buvome tvirtai įsitikinę – raukšles ir prisiminimus kaupsime drauge.

Padavėjas keistai į mane stebėjosi. Ketinu paklausti, gal kartais man ant galvos užrėpliojo krabas, bet staiga suprantu, ko jis stebisi: ko gero, jau maždaug valandą man nuo veido nedingsta kvaila šypsena. Apimta ekstazės laikiu kažko, kas vis nesirodo: tam vyrukui turbūt atrodau kaip šventoji Bernadeta!

21 val. 30 min.

Tikiuosi, Benas bus nusiteikęs geriau nei pastaruoju metu. Mums reikia pabūti dviese, atsikvėpti nuo kasdienių rūpesčių.

Jau prieš keletą savaitių pradėjau skaičiuoti dienas. Mūsų vestuvių metinės – neabejotinai geriausias metų vakaras. Nuolat laikomės susikibę už rankų (dėl to valgyti vėžius – tikras iššūkis), dalijamės atsiminimais ir kaskart vis smagiai iš jų juokiamės, prisipažįstame mylintys vienas kitą taip aistringai, kad išgirdęs net Romeo nuraustų, žvelgiame vienas į kitą jaudinančiu žvilgsniu, svajojame apie ateitį, o kai grįžtame namo, mūsų meilės taurė vėl būna sklidina.

Dešimtųjų metinių proga po vakarienės Beno lauks staigmena. Vienu aukštu aukščiau, 211 kambaryje. Po suknele vilkiu jo mėgstamiausius raudonus nėrinuotus apatinius. Jam labai patiks. Gali būti, kad patiks ir man.

22 val.

Išgėriau sultis. Ir antrą stiklinę. Paskambinau Benui, šis neatsiliepė. Išsiunčiau dvi žinutes klausdama, ką jis veikia. Ar neužmiršo. Atsakymo negavau.

Stengiuosi užgniaužti nerimą. Benas visada neatsargiai vairuoja – turbūt dėl to, kad visur vėluoja. O aš visada nerimauju. Ir šioje srityje mudu atsveriamo vienas kito trūkumus.

Padavėjas sutrikęs mane stebi. Pakartoju:

– Jis atvažiuos, nesijaudinkite.

Kažin, kurį raminu – jį ar save.

22 val. 30 min.

Restoranas greitai užsidarys, bet neprarandu vilties. Benas negali neateiti. Žinau, kad pastaruoju metu jam galva pramušta

kitais dalykais, tačiau jei šįvakar nepasirodytų, to niekaip nebūtų galima pateisinti. Verčiau jau turėtų rimtą priežastį ir pasiaiškintų, tįsodamas ligoninės lovoje. Jis tikrai pakeliui, netrukus įžengs pro duris. Benas taip su manimi nepasielgtų. Taip su *mumis* nepasielgtų. Tokia kiauylstė vestuvių metinių vakarą turėtų negrįžtamų padarinių. Jis ateis. Jam lieka trisdešimt minučių.

Dvidešimt.

Penkiolika.

Dešimt.

Aštuonios minutės.

22 val. 52 min.

Durys atsidaro, padavėjas man nusišypso. Taip ir žinojau!

Pilkos kelnės. Balti marškiniai. Juodi batai. Iškart atpažįstu, kas prie manęs artinasi. Tai ne Benas.

– Žinojau, kad rasiu tave čia. Eikš, grįžtam namo.

Papurtau galvą. Liko aštuonios minutės, jis dar gali ateiti.

– Nagi, eime, Polina. Mama jaudinasi.

– Palauk, tėti, jis ateis. Esu tikra.

Atitraukęs kėdę, tėvas atsisėda priešais mane. Uždeda ranką ant peties ir spusteli, lyg norėdamas grąžinti į tikrovę.

– Juk pati žinai, kad neateis, brangioji. Be reikalo tikiesi... Jau trys mėnesiai, kaip jis tave paliko. Nagi, eikš, grįžtam namo.

1 skyrius

Po mėnesio

Sunkiausia būna vos pabudus. Kelias ištęstas akimirkas – viena kartą ilgiau, kitąsyk trumpiau – smegenys dar nesuvokia, kaip pasikeitė mano gyvenimas. Tačiau netrukus užgriūva tikrovė.

Skaudžiausia tais rytais, kai naktį būnu sapnavusi jį. Atsimerkiau ir vietoj baltų užuolaidų, nuotraukų iš Korsikos ir Beno, miegančio už kelių centimetrų nuo manęs, išvystu rausvą sieną, filmo „Titanikas“ plakatą ir suvokiu, kad guliu viengulėje lovoje. Nežinau, kas skaudžiau, – kad netekau vyro, kad iširo mano šeima ar kad būdama trisdešimt penkerių vėl turiu gyventi paauglystės laikų kambaryje.

Sakoma, kad laikas gydo žaizdas, bet man – priešingai. Sugniuždyta pasijutau ne iškart. Iš pradžių neabejojau – Benas sugrįš. Jis siaubingai suklydo, turėjo omenyje ne tai, ką pasakė, susivoks, ir abu iš to pasijuoksime. Jam bus netgi juokingiau nei man.

Paskui užplūdo pyktis. Ak taip, nori pažaisti? Manai, man tavęs reikia? Žiūrėk, vyruti, žiūrėk, kaip puikiai laikausi, gyvenu sau toliau lyg niekur nieko! Vaidinau taip įtikinamai, kad ir pati patikėjau. Gyventi be jo buvo neįtikėtina lengva – tie,

kas neatsitiesia po nelaimingos meilės, išties silpni. Joks vyras neatims iš manęs laimės!

Mano tvirtybė ėmė byrėti pamažu. Tai nesinorėdavo lipti iš lovos, tai netikėtai susierzindavau, be priežasties apsipildavau ašaromis, prasidėjo panikos priepuoliai... Palengva apėmė tuštumos pojūtis. Dingo džiaugsmas, nebeliko norų, išgaravo viltis. Gyvenu, nes taip reikia, egzistuoju automatiškai. Viduje esu užgesusi, iš manęs liko tik apvalkalas. Gyvenu apsimetinėdama, o žmonės sveikina, kad nepalūžau, kad sugebėjau nepaskęsti audringoje jūroje. Jie mano, kad esu narsi. Anaip tol! Kapstausi tik todėl, kad bijau. Nes žinau: jei nustosiu kapant, nugrimsiu tiesiai į dugną.

Šiomis ilgomis dienomis tik vienas dalykas dar pripildo mano širdį laimės.

Tai nutinka lygiai pusę aštuonių. Tėtis dar miega, mama prausiasi po dušu, o aš tyliai praveriu buvusio sesers kambario duris. Viduje tamsu, į priekį žengiu klausydamasi iš lovelės sklindančio tylaus šnopavimo. Apgraibomis po antklode surandu šiltą kūnelį. Paglostau skruostą, plaukus, jis ima kvėpuoti greičiau, apsimiegojęs niurna, o paskui plonu balseliu prataria: „Labas lytas, mama!“ – ir man apšąla širdis.

Jis apsikabina mane ir drėgnomis lūpytėmis skambiai pabučiuoja į skruostą. Įsikniaubiu jam į kaklą – jis dar kvepia kūdikiu – ir giliai įkvepiu. Mano baterijos įkrautos. Pajėgsiu ištvirti dieną.

2 skyrius

Kai įžengiame į virtuvę, mama geria kavą ir varto žurnalą. Paglostęs bokserių veislės kalytę Miną, Žiulis užsiropščia močiutei ant kelių – arčiau sviestu aptepto skrebučio.

– Sveikas, zuikuti, ar gerai miegojai?

– Ziulėk, mociute, tulu malskinėlius su Zmogum Volu!

Sveikindamasi suniurnu, ji nusišypso.

– Nori skrebučio?

Kiekvieną rytą vis tas pats. Ji žino, kad nenoriu valgyti, tik prisiverčiu šio to užkrimsti, kad nesusirgčiau. Tačiau mama taip pat žino, kad negaliu jai atsakyti, nes ji labai stengiasi.

Kad mama ruošų pusryčius – kiek siekia atmintis, to neteko regėti nuo devintojo dešimtmečio! Esu įsitikinusi, kad prieš mums atsikraustant ji nė nežinojo, kur sudėti puodeliai ir šaukštai. Tačiau jau keturis mėnesius vien tam, kad man būtų lengviau ir grįžtų gyvenimo džiaugsmas, ji daro dalykus, kurių, kaip maniau, nesugeba. Paklojo lovas prieš mums atvykstant, į spinteles sudėjo mano daiktus, paruošė dvejus pietus (makaronus ir picą), išlygino Žiulio marškinėlius. Kas rytą sviestu aptepa duonos riekelės ir išverda kavos. Ji netgi laukė mūsų sode vaizduodama, kad karmo rožės krūmą, nors augalai galėtų nusibaigti vien nuo jos žvilgsnio. Mūsų santykiai sudėtingi, bet ne tiek, kad numočiau ranka į jos pastangas.

Linkteliu galvą. Patenkinta mama pradeda pjaustyti duoną, o į virtuvę įžengia tėtis, apsisiautęs rudu chalatu, kurį turi nuo savo gimimo, o gal dar iš anksčiau.

– Leisk, mieloji, aš atpjausiu!

Jis neketina perleisti savo vaidmens. Geroji namų šeimininkė – tai jis. Šluoti, ruošti valgyti, perdažyti langines, ištuštinti indaplovę – aistringi tėčio pomėgiai. Nuo tada, kai išėjo į pensiją, jis gali tam skirti visą laiką ir neketina leisti, kad jį užgožtų kažkokia naujokė. Visiems besistebintiems mama aiškina besiaukojanti, kad vyras galėtų patirti malonumą rūpintis namais, o šis atsauna, jog ji nepaliekanti jam kitos išeities. Iš tikrųjų tėčio poreikiai atsveria mamos trūkumus, ir atvirkščiai – jie lyg dvi idealiai sukibusios lego kaladėlės.

Sutikusi Beną, radau idealiai sau tinkančią kaladėlę. Tačiau užvažiuavęs sunkiasvoris vilkikas viską sutraiškė.

3 skyrius

Sakoma, kad su laiku viskas išsisprendžia. Kad laikas užgydo žaizdas ir iš sielvarto lieka tik prisiminimas. Kad laikas slinktų greičiau, užpildau jį rutina ir įpročiais.

Išskyrus vieną kitą smulkmeną, visos dienos panašios: Žiulis, darbas, neramus miegas. Kas antrą savaitgalį, kai sūnus su manimi, nuolat ką nors veikiame. Kai jis su Benu, nuolat drybsau lovoje. Tokiu pašėlusiu tempu prabėgo jau keturi mėnesiai. Tikiuosi, kad nė mirktelėti nespėsiu ir jau bus prabėgę dešimt metų.

Kaip ir kiekvieną rytą, į darbą atvykstu anksčiau. Kabinetas tvarkingas, todėl imuosi skaityti elektroninius laiškus. Netrukus pradeda rinktis bendradarbiai.

Dirbu asistente įdarbinimo agentūroje. Prekybos skyrius ieško naujų klientų, o aš susitinku su kandidatais, pildau jų bylas, rašau darbo skelbimus, skirstau postus ir tvarkau visus administracinius reikalus.

Tie, kas užsiregistruoja pas mus, paprastai būna praradę visas viltis. Jei nebuvo naudos nei iš Užimtumo tarnybos, nei iš darbo skelbimų laikraščiuose ir internete, nei iš darbuotojų paieškos agentūrų, nei iš skelbimų lentų prekybos centruose, dažniausiai laikinus darbus siūlančios įdarbinimo agentūros

griebiamasi kaip paskutinio šiaudo. Jie automatiškai atsakinėja į mano klausimus ir tik vos linkteli, kai pranešu, kad paskambinsiu, jei pasitaikys jiems tinkamas darbas. Kai taip nutinka, džiaugiuosi iš visos širdies: tuomet jaučiuosi kaip Kalėdų Senelis, tik be barzdos.

Pastaruoju metu Kalėdų Senelio dvasia mane apleido. Registruoju naujus klientus ir darbo pasiūlymus, ieškau tinkamų žmonių, o kai koks nors kandidatas ima džiūgauti, man dėl to būna nei šilta, nei šalta. Esu apatiška lyg tiesi elektrokardiogramos linija.

11 valandą į agentūrą įžengia ponas Biusi, vienas stambiausių mūsų klientų. Iš visų mano odos porų sklinda nuovargis. Nuo pat darbo pradžios teko klausytis įprastų pareiškimų:

– Nedirbu nei savaitgaliais, nei vakarais po šešiolikto valandos.

– Tik nesiųskite man kokios storulės, ji atbaidys klientus!

– *Yes, I spoke english very good.*

Ponas Biusi įraudusiu veidu ir prasegtais marškiniais, pro kuriuos matyti ant krūtinės želiantys vešlūs krūmynai, nusprendė taip pat įnešti savo dalį. Kalba garsiai, lyg norėdamas pabrėžti savo žodžių svarbą:

– Ką, lėlyte, bėdos su klausa?

Nors esu pripratusi, jo familiarumas erzina. Nutaisau dalykišką šypsena.

– Laba diena, pone Biusi. Kuo galiu padėti?

– Jei galėtum tiesiog dirbti savo darbą, tai jau būtų šis tas! – Jis garsiai nusikvatoja. – Sakiau tau, kad kai kurie laikini darbuotojai man netinka. O tu nieko nesupratai, todėl šįryt turėjau du atleisti. Būk gera, užsirašyk byloje didelėmis raidėmis.

Žinau, ką jis turi omeny. Bet jei jau nusprendė, kad esu idiotė, tokią ir vaidinu.

– Ką būtent turėčiau užsirašyti?

– Nebenoriu juočių. Tinginių pančiai, vos kruta – nebeįmanoma! Vienas šįryt atrodė taip, lyg jam būtų atlikta bendroji narkozė. Rašyk: jokių juočių, tik portugalai. Iš bėdos – arabai.

– Juk žinote, kad negaliu taip elgtis.

– Kodėl gi?

– Nes tai rasizmas. Neteisėta, be to, amoralu.

Verslininkas išdidžiai mane nužvelgia.

– O aš neklausiu tavo nuomonės! Tavo viršininkui duodu pakankamai šlamanciųjų, kad darytum, kaip sakau! Tad būk gerutė, paimk rašiklį ir didelėmis raidėmis mano byloje užrašyk: „Jokių juočių!“

Vis dar automatiškai šypsodamasi sustingstu. Esu priblokšta jo šlykštaus kvailumo. Ponas Biusi atsistoja, griebia mėlyną flomasterį ir prikiša jį man prie pat veido.

– Ei, ei, ar čia kas nors yra?! – šūkteli ir sviedžia flomasterį ant stalo. – Štai ką reiškia, kai dirba blondinė! Tarsi čia ji komanduotų! Vargas Prancūzijai! Šita neturėtų čia sėdėti vien dėl to, kad gavo diplomą... Užjaučiu jos vyrą, jis turbūt...

Toliau nebegirdžiu. Šią akimirką – būtent šią akimirką – mano smegenys atsijungia, o kūnas ima veikti autopilotu.

Po valandos sėdžiu Paskalio, agentūros direktoriaus, kabinete.

– Nebeatlaikė nervai?

Po „incidento“ šis klausimas sukasi ir mano galvoje. Nesumoju, ką atsakyti.

– Polina, žinau, kad jums dabar sunkus laikotarpis, bet su klientais taip elgtis negalima. Visą valandą įtikinėjau poną

Biusi nenutraukti su mumis sutarties – mums tai būtų didelis nuostolis.

– Apgailestauju, žinau, kad nuėjau per toli. Jis kalbėjo nepagarbiai, įžeidinėjo, aš...

Tildydamas mane Paskalis pakelia ranką.

– Visiems žinoma: ponas Biusi – tikras storžievis. Bet taip pat vienas stambiausių mūsų klientų, todėl privalome daryti šiokių tokių nuolaidų. Šiaip ar taip, niekaip negalima pateisinti jūsų elgesio. Anksčiau elgdavotės profesionaliau.

– Atsiprašau, man tai nebūdinga.

– Žinau, todėl smarkiai jūsų nebausiu. Manau, jums reikia šiek tiek pailsėti. Nueikite pas gydytoją, tada važiuokite namo, o į darbą grįžkite po savaitės. Susitvarkysime ir be jūsų.

– Ne! Jokiu būdu! Aš galiu dirbti, prisiekiu!

Purtydamas galvą Paskalis atsistoja ir apeina aplink darbo stalą.

– Pastaruoju metu jūs labai išsiblaškiusi, darote vieną klaidą po kitos. Pailsėkite. Nesijaudinkite, jūsų vietos niekam neatiduosiu.

– Prašau, Paskali! Man būtina dirbti, nesielkite taip su manimi!

Jis uždeda ranką man ant peties.

– Polina, ar būtina priminti, kad ką tik trenkėte ponui Biusi į tarpukojį stikline prespajė? Jums reikia laiko.

Passiduodu. Neverta įkalbinėti, jis nenusileis.

Man reikia laiko. Ką gi aš veiksiu su tuo laiku?